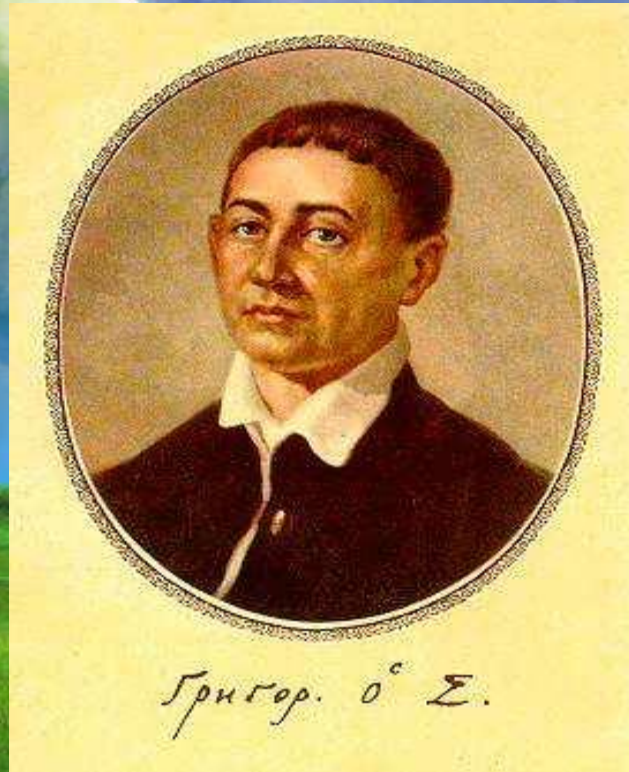

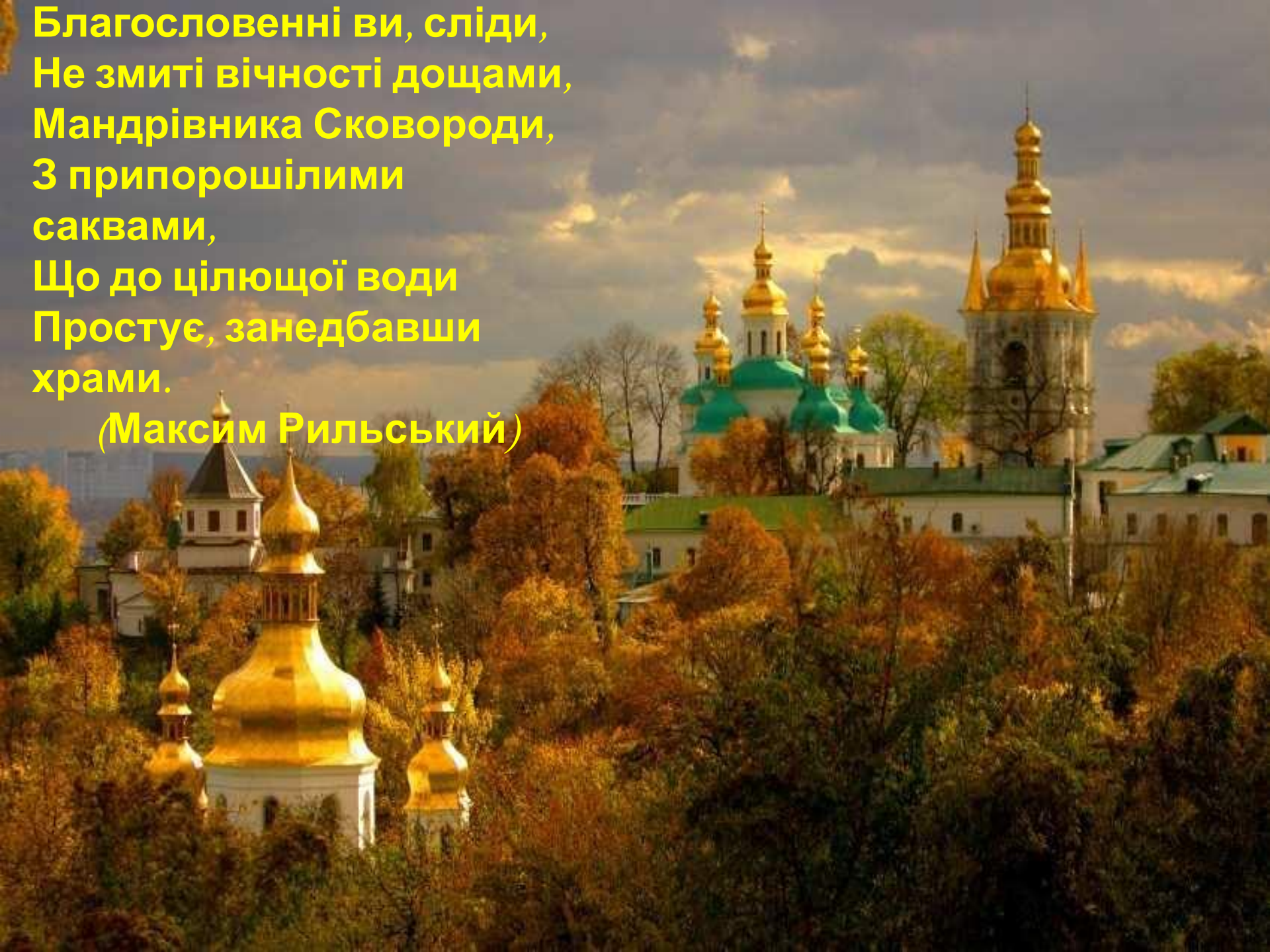
3
грудня
1722

9
листопад
а
1794

**Благословенні ви, сліди,
Не змиті вічності дощами,
Мандрівника Сквороди,
З припорошілими
саквами,
Що до цілющої води
Простує, занедбавши
храми.**

(Максим Рильський)

СВІТ ВІДКРИВСЯ ГРИГОРІЮ В СОТЕННОМУ МІСТЕЧКУ ЧОРНУХИ ЛУБЕНЬСЬКОГО ПОЛКУ, ЩО НИНІ НА ПОЛТАВЩИНІ, У НЕБАГАТІЙ КОЗАЦЬКІЙ РОДИНІ САВКИ СКОРОВОДИ ТА ЙОГО ДОРУЖИНИ ПАЛАЖКИ. «ВОНИ МАЛИ ГОСПОДАРСТВО МІЩАН-СЬКЕ, СЕРЕДНЬОГО ДОСТАТКУ, АЛЕ ЧЕСНІСТЮ, ПРАВДИВІСТЮ, ГОСТИННІСТЮ ДО ПРОЧАН, ПОБОЖНІСТЮ ТА МИРОЛЮБНИМ СУСІДСТВОМ ВІДЗНАЧАЛИСЯ У СВОЄМУ КОЛІ», - ТАК ХАРАКТЕРИЗУВАВ БАТЬКІВ ГРИГОРІЯ СКОВО-РОДИ МИХАЙЛО КОВАЛИНСЬКИЙ.

Він не був відлюдкуватий, але любив побути на самоті, навіть у хаті часто сідав у куточку й шепотів щось вивчене або почуте, мугикав якісь мелодії. Семи років Гриць уже читав псалтир і в неділю та на свята, як дорослий, ішов до церкви на крилас, де співав чистим дзвінким голосом, зворушуючи односельців.

Сковорода в академії вчився **ревностно** и **беспорочно**, бо був у науках **скоропостижен** и **преизряден**

**ОБРАЗ СОКРАТА – ЦЕ
ОБРАЗ ЛЮДИНИ, БАЙДУЖОЇ ДО
ЗЕМНИХ БЛАГ, ЛЮДИНИ, ЯКА
ЗНЕВАЖАЄ РОЗКІШ, ДО-
ТРИМУЄТЬСЯ ПРОСТОТИ У ЇЖІ
ТА ОДЯЗІ, НЕ БОЇТЬСЯ СМЕРТІ І
ЛИШЕ ЗНАННЯ ВВАЖАЄ ВИ-
ЩОЮ ЦІННІСТЮ, ВИЩИМ
ЕСТЕТИЧНИМ ІДЕАЛОМ.**

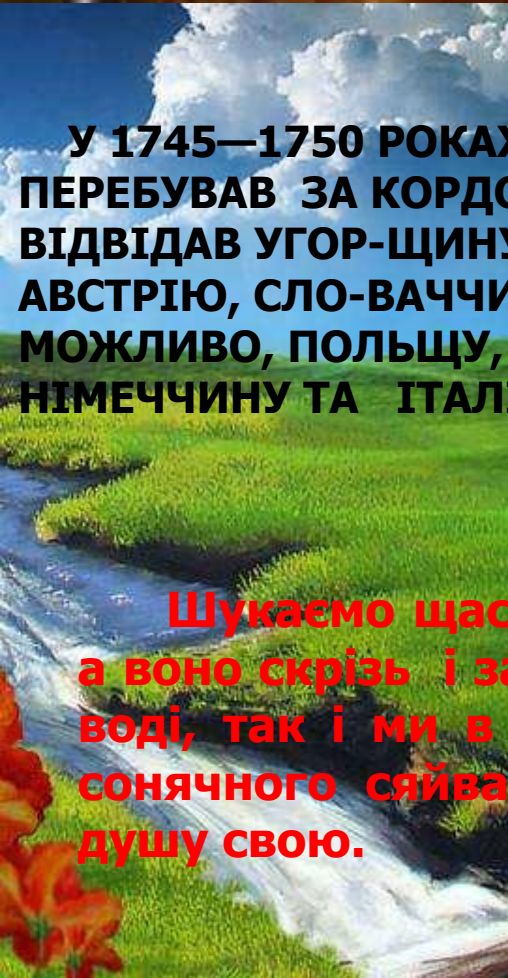
**САМЕ ЙОГО ОБРАЗ СТАВ
ЖИТТЄВИМ ІДЕАЛОМ
МОЛОДОГО ГРИГО-РІЯ
СКОВОРОДИ.**

НАУКА... ОСЬ ЩО МОЖЕ ЗІГРИТИ ГРИГОРІЯ У ХОЛОДНОМУ ПЕТЕРБУРЗІ. "ПІЗНАТЬ СЕБЕ САМОГО, ВІДНАЙТИ СЕБЕ САМОГО, БО ТІЛЬКИ ПІЗНАЮЧИ САМОГО СЕБЕ, МОЖНА ПІЗНАТИ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКЕ," – ПИШЕ В ОДНІЙ ІЗ СВОЇХ ПРАЦЬ СКОВОРОДА.

Не шукай щастя за морем, не проси його у людини, не подорожуй по планетах, не волочи-ся по палацах... Повітря і сонце завжди з тобою.

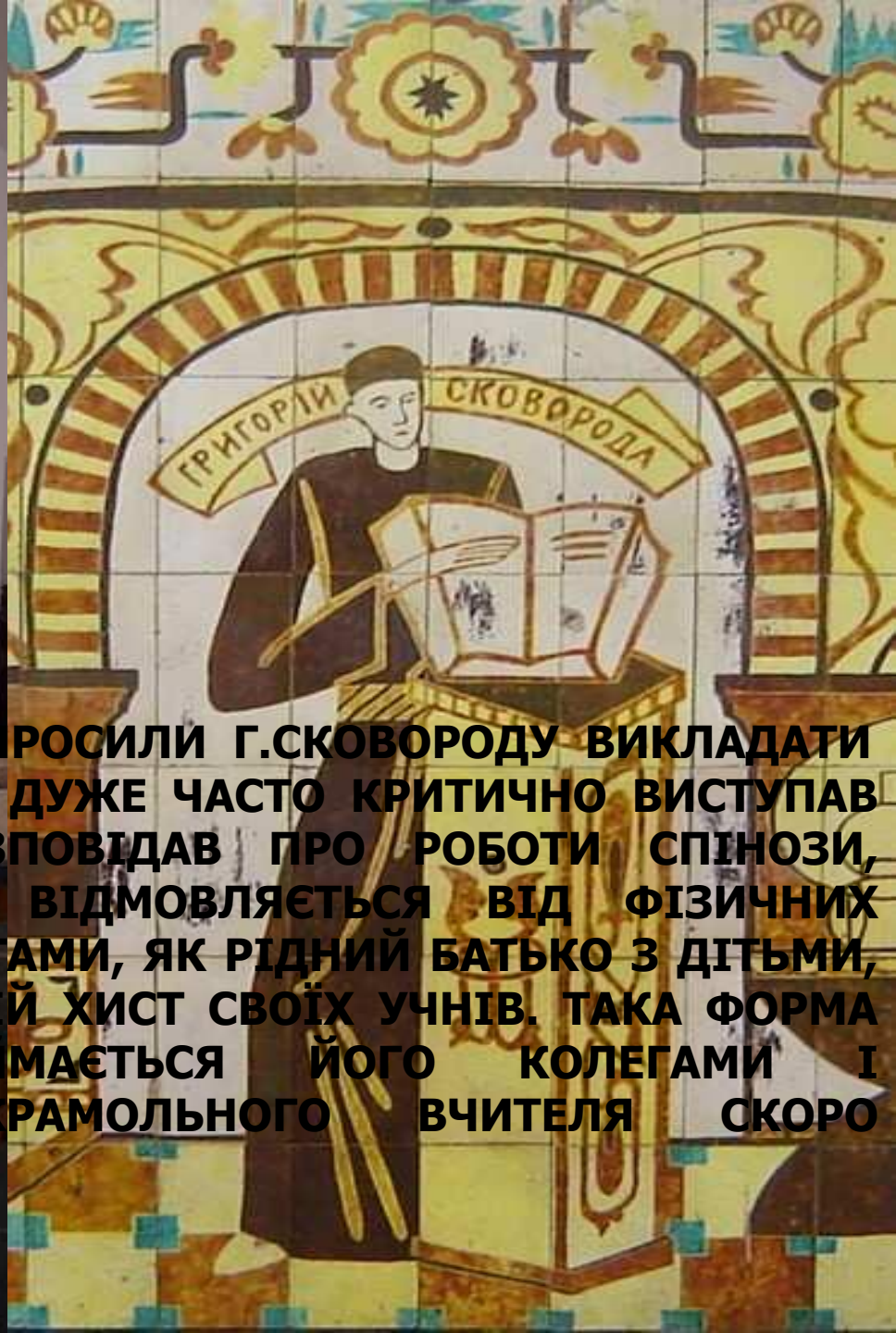

У 1745—1750 РОКАХ ПЕРЕБУВАВ ЗА КОРДОНОМ. ВІДВІДАВ УГОРЩИНУ, АВСТРІЮ, СЛОВАЧЧИНУ, МОЖЛИВО, ПОЛЬЩУ, НІМЕЧЧИНУ ТА ІТАЛІЮ.

Шукаємо щастя по країнах, століттях, а воно скрізь і завжди з нами, як риба в воді, так і ми в ньому... Воно схоже до сонячного сяйва – відхилили лише світ у душу свою.

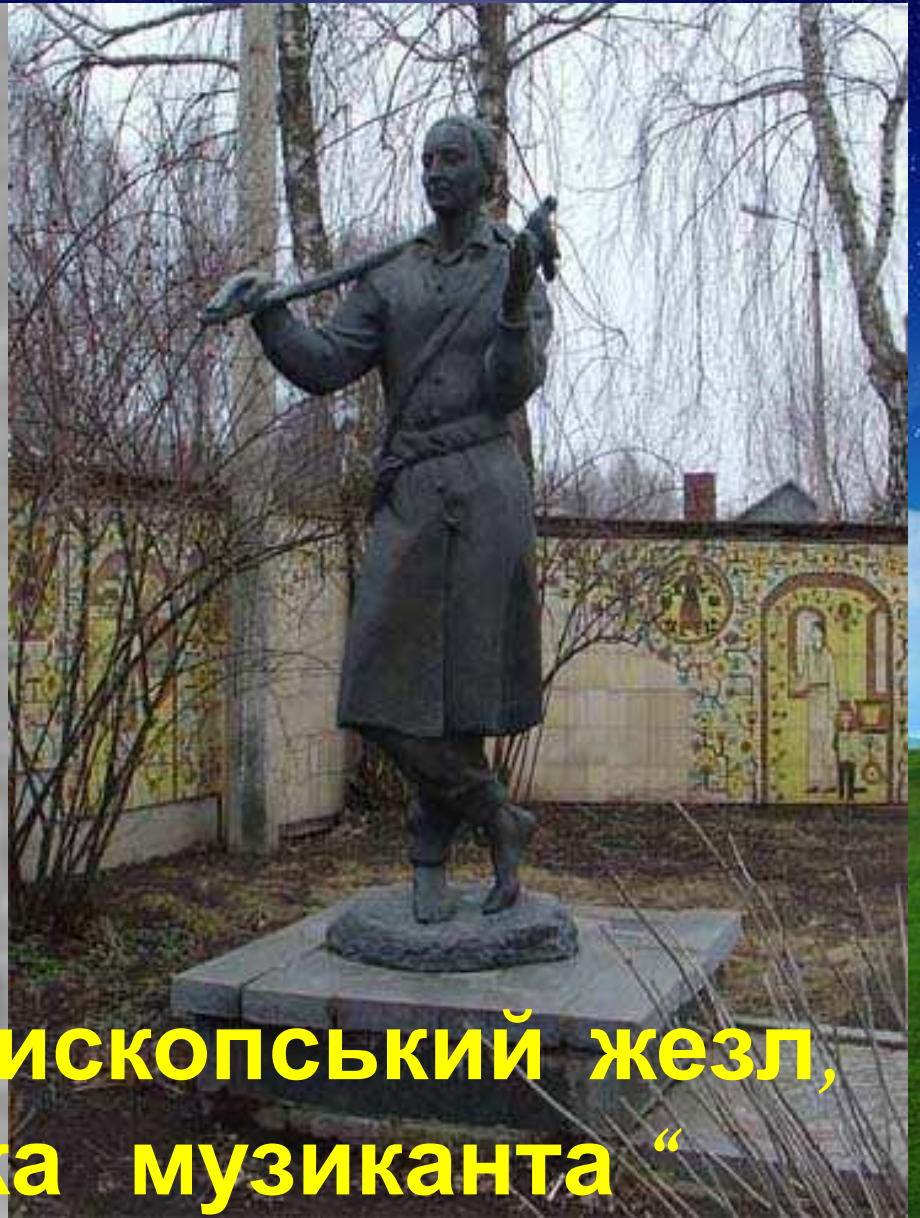

1753 РОЦІ ДО КОЛЕГІУМУ ЗАПРОСИЛИ Г.СКОВОРОДУ ВИКЛАДАТИ ПІІТИКУ. СКОВОРОДА НА УРОКАХ ДУЖЕ ЧАСТО КРИТИЧНО ВИСТУПАВ ПРОТИ БІБЛЕЙСЬКИХ ДОГМ, РОЗПОВІДАВ ПРО РОБОТИ СПІНОЗИ, КОПЕРНИКА, ЛОМОНОСОВА. ВІН ВІДМОВЛЯЄТЬСЯ ВІД ФІЗИЧНИХ ПОКАРАНЬ, РОЗМОВЛЯЄ ЗІ СТУДЕНТАМИ, ЯК РІДНИЙ БАТЬКО З ДІТЬМИ, ПІДТРИМУЄ І РОЗВИВАЄ ПРИРОДНІЙ ХИСТ СВОЇХ УЧНІВ. ТАКА ФОРМА ВИХОВАННЯ КРИТИЧНО СПРИЙМАЄТЬСЯ ЙОГО КОЛЕГАМИ І ПЕРЕЯСЛАВСЬКИМ ЄПИСКОПОМ.КРАМОЛЬНОГО ВЧИТЕЛЯ СКОРО ЗВІЛЬНЯ-ЮТЬ ІЗ ПОСАДИ.

Клас, в якому навчав Григорій Сковорода. На шкільній дошці його слова: «Одне мені тільки близьке, вигукну: «О школо, о книги!»»

**“Одна справа єпископський жезл,
інша – палочка музиканта”**

-Ти будеш стовпом церкви...

-Ах, преподобні, я стовпотворіння примножувати не хочу, досить і вас, стовпів неотесаних, у храмі Божому... Їжте жирно, пийте солодко, одягайтеся м'яко і монашествуйте! А для мене чернецтво - в житті несутяжному, в задоволенні малим, у помірності, у відмові від усього непотрібного, щоб придбати найпотрібніше; в зреченні від усіляких примх, аби зберегти себе самого в цілості; в загнuzданні самолюбства... , в пошукуванні слави божої, а не слави людської".

Сковороду спокушали високими світськими посадами, все з тим же наміром - ізолювати його від людей. Харківський губернатор пропонував: "Чесний чоловіче! Чому ти не візьмеш собі якогось певного стану?" У відповідь - сквородинське: "Шановний пане! Світ подібний до театру. Щоб грати в театрі з успіхом і похвалою, беруть ролі за здібностями. У театрі актора хвалять не за знатність діючої особи, а за те, як він вдало грає її. Я довго міркував про це і після великого випробування себе побачив, що не можу представляти в театрі світу жодної особи вдало, крім низької, простої, безтурботної, самотньої. Я обрав собі цю роль - і задоволений".

Приручити Сковороду робила спробу сама цариця Катерина II, запрошуючи на постійне проживання при дворі. У відповідь знову виклик: "Я не покину Батьківщини. Мені моя сопілка і вівця дорожчі царського вінця".

АФОРИЗМИ СКОВОРОЛ

- ◆ Ні про що не турбуватись, ні за чим не турбуватись — значить, не жити, а бути мертвим, адже турбота — рух душі, а життя — се рух.
- ▶ Що може бути солодше за те, коли любить і прагне до тебе добра душа?
- ◆ Любов виникає з любові; коли хочу, щоб мене любили, я сам перший люблю.
- ▶ Добрий розум робить легким будь-який спосіб життя.
- ◆ З усіх утрат втрата часу найтяжча.
- ▶ Майбутнім ми маримо, а сучасним гордуємо: ми прагнемо до того, чого немає, і нехтуємо тим, що є, так ніби минуле зможе вернутись назад.
- ◆ О, коли б ми в ганебних справах були такі ж соромливі і боязкі, як це часто ми буваємо боязкі і хибно соромливі у порядних вчинках!
- ▶ Уподібнюйся пальмі: чим міцніше її стискає скеля, тим швидше і прекрасніше здіймається вона догори.

- ◆ **Немає нічого небезпечнішого за підступного ворога, але немає нічого отруйнішого від удаваного друга.**
- ◆ **Мудрець мусить і з гною вибирати золото.**
- ◆ **Коли велика справа — панувати над тілами, то ще більша — керувати душами.**
- ◆ **Збери всередині себе свої думки і в собі самому шукай справжніх благ.**
- ◆ **Копай всередині себе криницю для тої води, яка зросить і твою оселю, і сусідську.**
- ◆ **Хіба не любов усе єднає, будує, творить, подібно до того, як ворожість руйнує?**
- ◆ **Як ліки не завжди приємні, так і істина буває сувора.**
- ◆ **Все минає, але любов після всього зостається.**
- ◆ **Кому душа болить, тому весь світ плаче.**
- ◆ **Тоді лише пізнається цінність часу, коли він втрачений.**

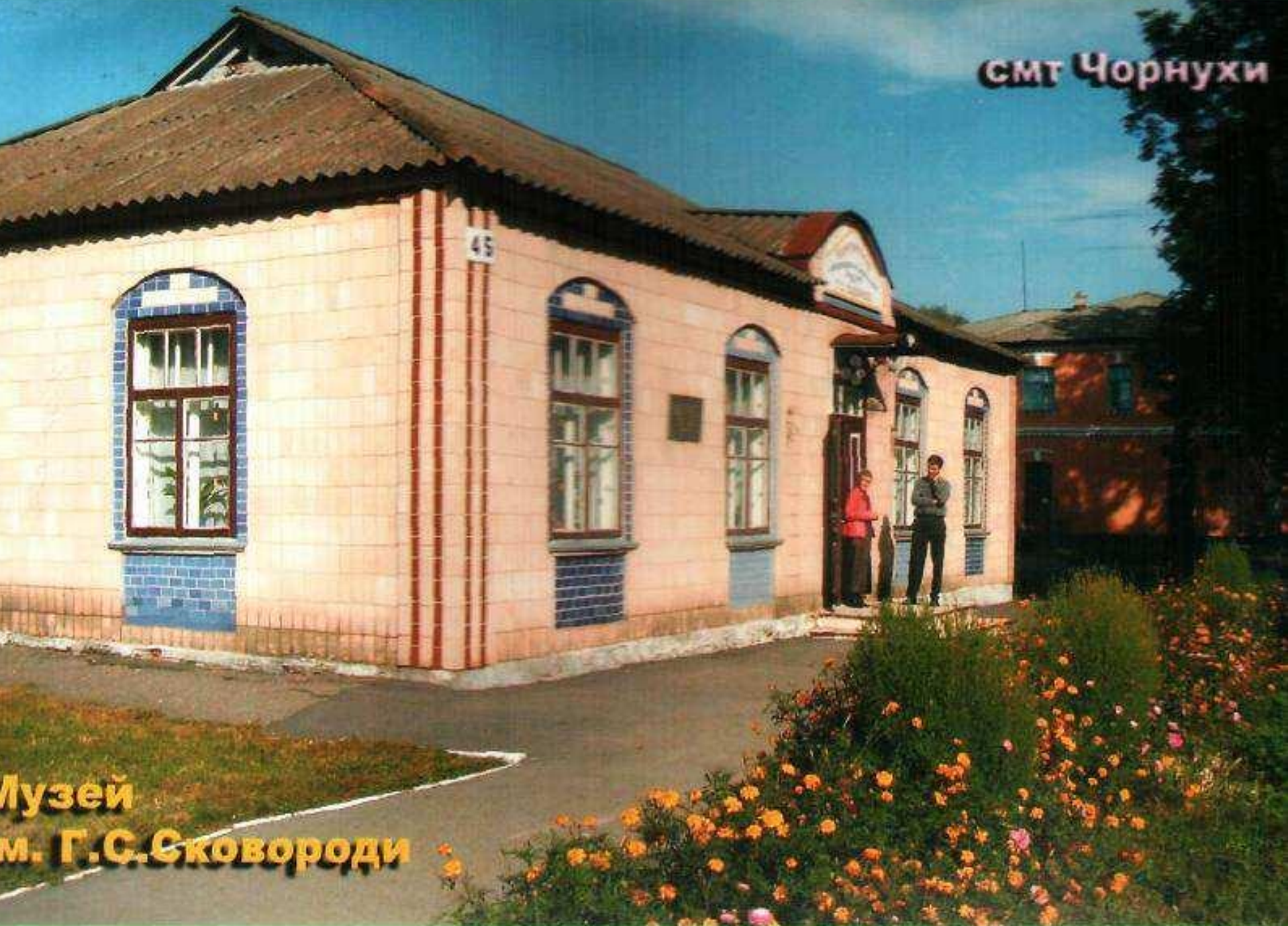
- ◆ Коли не зможу нічим любій вітчизні прислужитись, в усякому разі з усієї сили намагатимуся ніколи ні в чому не шкодити.
- ◆ Всяка їжа і пиття смачні й корисні, але треба знати час, місце і міру.
- ◆ Лід на те й родиться, аби танути.
- ◆ Демон проти демона не свідчить, вовк вовчого м'яса не їсть.
- ◆ Без ядра горіх ніщо, так само, як і людина без серця.
- ◆ Краще голий та правдивий, ніж багатий та беззаконний.
- ◆ Облиш забобони, обмий совість, а потім одягну, залиш усі свої хиби і підіймайся!
- ◆ Не може не блудити нога твоя, коли блудить серце.
- ◆ Ніхто не може вбити в собі зло, коли не втямить спершу, що таке те зло, а що добро. А не визнавши сього у себе, як можна взнати і вигнати його в інших.
- ◆ Що з того, коли листок зовні зелений, та корінь позбавлений життєвого соку?
- ◆ Чи не дивина, що один у багатстві бідний, а інший у бідності багатий?

с/мт Чорнухи

Музей
М. Г. С. Сковороди

УСЕ ПРОМИНАЄ,
АЛЕ НАПРИКІНЦІ ВСЬОГО
ЗАЛИШАЄТЬСЯ ЛЮБОВ.
УСЕ ПРОМИНАЄ
ЗА ВИНЯТКОМ БОГА І ЛЮБОВІ .
Григорій Сковорода

Один із сучасників філософа так малює його образ: 'Можна назвати його безсрібним; не було в нього ніякого майна: що було на ньому, то лиш було його. Дідусь вищий середнього зросту, в сірому байковому сюртуці, в українській овечій шапці, з палицею в руці, за мовою справжній малоросіянин, здався мені стомленим і задумливим... Не стяжав він ні золота, ані срібла,- але народ не за те приймав його під свої покрівлі: хазяїн хати, куди він заходив, перш за все оглядав, чи не треба було щось поправити, почистити, змінити в його одежі та взутті; все те негайно й робилося. Мешканці тих, особливо, слобід та хуторів, де він зупинявся, любили його, як рідного. Він віддав їм усе, що мав; не золото й срібло, а добрі поради, умовляння, настанови, дружні докори... Утішався, що труд його мандрівного життя не був безплідний'.

